

Derleme Makalesi/Review Article

Kadın Sağlığı Hemşireliğinde İletişim Kuramının Gelişimi: Hildegard E. Peplau

Seda KARAÇAY YIKAR¹ Bedia IŞIK², Evşen NAZİK³

*Use of Motivational Interviewing Technique in Obstetrics and Gynecology Nursing and Midwifery
Postgraduate Theses in Turkey*

ÖZ

Peplau'ya göre hemşirelik, toplumdaki bireylerin sağlıklı olması için yardım eden; diğerleriyle birlikte işbirliği içinde olabilmelerini sağlayan anlamlı, terapötik süreçtir. Peplau'nu kuram insan, sağlık, çevre ve hemşirelik olmak üzere dört temel metaparadigmayı açıklamaktadır. Peplau'ya göre hemşire, insanları yargısız kabullenmeli, kendini tanımalı, duygusal yönden tarafsız olmalıdır. Yaşam dönemlerine göre kadınlar incelendiğinde yaşam dönemlerin getirmiş olduğu sorumluluklar hasta iletişimine yansımaktadır. Bir dizi önemli yaşam dönemin geçen kadınlara iletişimin temeli sağlam bir biçimde kurmak için Peplau' unun kuramından faydalanmak oldukça yararlı olacaktır. Kadınların sık başvurduğu kadın doğum poliklinikleri, doğumhane, kadın doğum servisleri gibi öncelikli birimlerde güvenilir iletişimin kurulmadığı taktirde birçok sorunun ortaya çıkmasına neden olur. Literatür incelendiğinde; kadın sağlığında Peplau'unun kuramının çok nadir kullanıldığı görülmüştür. Bu derlemenin amacı; kuramı geliştiren kuramcının tanıtılması, hemşirelikte iletişim kuramının gelişimini ve kadın sağlığı alanına yansımalarına yönelik hazırlanmıştır.

Anahtar sözcükler: Hemşire, Hildegard E. Peplau, iletişim, kadın sağlığı, kuram

ABSTRACT

According to Peplau, nursing is a meaningful, therapeutic process that helps individuals in society to be healthy and enables them to cooperate with others. Peplau's theory explains four basic metaparadigms: human, health, environment and nursing. According to Peplau, the nurse should accept people without judgment, recognize herself/himself and be emotionally neutral. When women are analyzed according to their life stages, the responsibilities brought by life stages are reflected in patient communication. It would be very useful to utilize Peplau's theory to establish a solid foundation for communication with women who have passed through a series of important life stages. If reliable communication is not established in priority units such as obstetrics outpatient clinics, delivery room, gynecology services, where women frequently apply, it causes many problems to arise. When the literature was examined, it was seen that Peplau's theory was rarely used in women's health. The aim of this review is to introduce the theorist who developed the theory, the development of communication theory in nursing and its reflection on women's health.

Key words: Nurse, Hildegard E. Peplau, communication, women's health, theory

² Sorumlu Yazar; ¹Uzman Hemşire Adana İl Sağlık Müdürlüğü, Tufanbeyli Toplum Sağlığı Merkezi, Adana. e-mail: buketsk31@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6134-9658

¹Dr. Öğr. Üyesi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD, Adana.
e-mail: sedakrcyyikar@gmail.com, ORCID ID : 0000-0003-1885-5376

³Prof. Dr. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD, Adana. e-mail: eceevsen_61@hotmail.com
ORCID ID : 00000-0001-5464- 4467

Geliş Tarihi: 29.12.2023 Revizyon:02.07.2024 Kabul Tarihi: 27.07.2024 Online Yayın Tarihi: 31. 07. 2024

Atf/Citation: Işık, B., Karaçay, Yıkar, S. ve Nazik, E. (2024). Kadın Sağlığı hemşireliğinde iletişim kuramının gelişimi: Hildegard E. Peplau Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi, 10(2), 119-128.

Bu çalışma II. Uluslararası III. Ulusal Kadın Sağlığı Hemşireliği Kongresi 21-23 Aralık Ankara da yapılan kongrede poster bildiri olarak sunulmuştur.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International

EXTENDED ABSTRACT

The Turkish Language Association defines theory as “a set of rules and laws that explain many events organized in a systematic way and that are the basis of a science”. One of the theories that emphasizes the importance of communication, which is the most fundamental of the theories, is undoubtedly Hildegard Peplau's Theory of Interpersonal Relationships. Peplau defines nursing as the relationship between an individual in need of health care and a nurse trained to recognize and respond to the need. In his theory.

Peplau states that the patient-nurse relationship goes through four periods and mentions the roles of nursing in this period. The aim of the theory is to improve the interpersonal relationship between the healthy/patient individual and the nurse, to educate the healthy/patient individual and his/her family, and to help the individual to reach a mature personality. Although the nursing process is not explicitly mentioned in Peplau's theory, various stages known as the nursing process can be defined in the name of examination, consistency and comparison. Orientation – diagnostics identification-planning , utilization - implementation and dissolution-evaluation takes an approach consisting of phases. When women are examined according to their life stages, the responsibilities brought by the life stages are reflected in patient communication. It would be very useful to utilize Peplau's theory to establish a solid foundation of communication for women who have passed through a series of important life stages. If reliable communication is not established in priority units such as obstetrics outpatient clinics, delivery room, gynecology services, where women frequently apply, it causes many problems to arise. When the literature was reviewed, it was seen that Peplau's theory was rarely used in women's health. The aim of this review is to introduce the theorist who developed the theory, the development of communication theory in nursing and its reflection on women's health. This theory helps the patient to talk about their anxiety, excitement and obstacles/disappointments. The stages of cynical nursing can be easily applied in any nurse-patient communication. Nursing is still a process built on the foundations of the nurse-patient relationship. As Peplau suggests, communication and interviewing skills are essential nursing tools.

When Peplau's theory is examined from past to present, it is seen that its sources are limited and based on older years. In the light of this information, initiating a communication based on Peplau's theory has an important place in care in providing reliable and effective communication that women's health nurses should have in the most basic. However, it is noteworthy that it is not used sufficiently. It is thought that the inadequate use of the theory is due to the fact that nurses cannot apply the communication steps that should be realized according to the theory due to the time limit because they care for a large number of patients during service delivery.

Peplau is seen as the second theorist after Nightingale who looked at nursing culture from a different perspective. Although the theory is used intensively in the field of psychiatric nursing, studies conducted in the field of women's health nursing also show that it positively affects women's health. We believe that the theory is not used sufficiently in women's health nursing because the theory is not sufficiently known and they cannot allocate enough time to each woman during the establishment of communication steps. It is thought that adding the theory to nursing and midwifery undergraduate and graduate education will be an important place in understanding the theory. It is an undeniable fact that the application of basic communication techniques based on the theory of interpersonal relations in order to provide qualified care in nursing will reflect on the quality of the service to be provided. For this reason, it is recommended that more studies should be conducted to cover different areas of women's health in order to increase the contribution to the literature and to make initiatives to popularize its use in clinics.

GİRİŞ

“Kuram” kelimesi Yunanca “theoria” sözcüğünden türetilmiş olup, “görüş” anlamına gelmektedir. Türk Dil Kurumu ise kuramı “sistemli bir biçimde düzenlenmiş birçok olayı açıklayan ve bir bilime temel olan kurallar, yasalar bütünüdür” şeklinde tanımlamaktadır (Türk Dil Kurumu, 2022). Profesyonel mesleklerden biri olan hemşirelik, bu alanda geçmişten günümüze birçok kuram geliştirilmiştir. Bu kuramlardan en temelde yer alan iletişimin önemini vurgulayan kuramlarda birisi de kuşkusuzdur ki Hildegard Peplau'nun

Kişilerarası İlişkiler Kuramı 'dır. Nightingale'den sonra tarihte adından söz edilen ilk kuramcılardan biridir. Bu derlemede kuramın ortaya çıkması, kurama ait temel kavramlarından ve kuramın kadın sağlığı alanında kullanımına değinilecektir.

Kuramcının Özgeçmişi

Hildegard Peplau 1 Eylül 1909 'da Pennsylvania Reading'de doğmuştur. Alman göçmenlerinden Gustav ve Ottylie Peplau'nun ikinci kızı olarak dünyaya gelmiştir. Pennsylvania Pottstown' dan 1931 yılında temel hemşirelik programından mezun oldu. Daha sonra Pensilvanya'da ve New York'ta hemşire olarak çalıştı (Karadağ, Çalışkan ve Göçmen-Baykara, 2017). New York Columbia Üniversitesinden 1947 yılında Psikiyatri Hemşireliği dalından bilim uzmanlığı ve 1953'de Program geliştirme dalında doktora derecelerini aldı. Posttown Hospital'de ameliyathane hemşireliği, Beenington'da yönetici hemşirelik, Bellevu Lodge Psikiyatri kliniğinde klinik hemşireliği yaptı (Karadağ ve ark., 2017). Rutgers Üniversitesi Hemşirelik Okulu' nda 1954 yılından 1974'e kadar çalıştı. Rutgers Üniversitesi'nden emekli olduktan sonra 1975-76 yıllarında Belçika Leuven Üniversitesinde profesör olarak çalıştı. ANA' nın (American Nursing Association/ Amerikan Hemşireler Derneği) 1969 yılında başına getirildi. Yabancı ülkelerde ve Amerika Birleşik Devletleri'nde (A.B.D) de Hava Kuvvetleri Akademisinde hemşirelik danışmanı olarak hizmet etmiştir. 1994 yılında Amerika Hemşirelik Akademisinin "yaşayan efsaneleri" kapsamına girer. 1995'te en büyük 50 Amerikalı'dan biri seçilir. (1995'te Amerika'da kim kimdir /50. baskı) (Velioğlu,2012). ICN (International Council of Nurses/Uluslararası Hemşireler Konseyi) tarafından Christiane Reimann Ödülü (1997) ile ödüllendirilmiş (Biol, 2013). ANA tarafından 'Onur Listesi'' ne alınmıştır. Peplau 17 Mart 1999'da California'nın Sherman Oaks'daki evinde 89 yaşında iken vefat etmiştir (Karadağ ve ark., 2017; Velioğlu, 2012). Kuram ve pratik arasındaki uçurumu kapatmak için çabalarken, kendi deneyimlerinin, klinik pratiğinin ve empirizmin toplumsal faktörlerinin, aynı zamanda kişinin kendi doğasına yönelerek ön bilgi tabanına ve hemşirelik getiren bilgi gövdesine nasıl etki edeceğini ve geliştirebileceğine yeni bir anlam kazandırmıştır (Adams, 2017).

HILDEGARD E. PEPLAU: KİŞİLERARASI İLİŞKİLER KURAMI

Peplau hemşireliği, sağlık hizmeti gereksinimi olan bir birey ile gereksinimi fark edip yanıt vermek üzere eğitilmiş hemşire arasındaki ilişki olarak tanımlar. Peplau kuramında, hasta-hemşire ilişkisinin dört dönem geçirdiğini ve bu dönemde hemşireliğin rollerinden bahsetmektedir (Velioğlu 2012; Çırlak 2019; McEwen ve Wills 2019). Peplau hemşireliği, "olgunlaştırıcı güç, eğitim aracı" olarak görür. Amacı; sağlıklı/hasta birey ve hemşire arasındaki kişilerarası ilişkiyi geliştirmek, sağlıklı/hasta birey ve ailesine eğitim vermek, bireye olgun bir kişiliğe ulaşması için yardım etmektir (Pektekin, 2013)

Kuramde Yer Alan Metaparadigmalar

İnsan

Peplau kuramında iki kişiden bahseder. Hemşire ve hasta kuramda bahsedilen kişiler olsa da çoğunlukla hastaya odaklanmaktadır. İnsanı değişen bir dengede yaşayan organizma şeklinde tanımlar. Peplau'ya göre insan; gereksinimleri karşılanmadığında gözlenebilir tepkiler gösterir. Bu tepkiler bireyin kültürüne, beklentilerine, diline, dinine ve yaşadığı deneyimlere göre değişir. Bireyin bu tepkileri nasıl algıladığı davranışların belirlenmesinde önemlidir (Karadağ ve ark., 2017; Çırlak, 2019)

Sağlık/Hastalık

Peplau, sağlık ve hastalığı aynı zeminde ele alır (Velioğlu, 2012). Sağlık kişiliğinin gelişimini, yaratıcılığı, yapıcılığı, üretkenliği ve toplumsal yaşamın yönetimindeki diğer süreçleri kapsayan bir semboldür. Sağlık düzeyi anksiyete düzeyi ile ilişkilidir. Sağlık bozulduğu zaman anksiyete yaşanır. Peplau anksiyete ve hastalık arasında doğrudan bir ilişki olduğuna inanır (Karadağ ve ark., 2017; Velioğlu, 2012).

Çevre

Kişilik gelişiminde rol oynayan toplumsal değerler, kurallar ve inançlar kültürel güçleri oluşturur. Peplau çevreye teröpatik ortam olarak yaklaşmıştır. Ortam yapılandırılmış ve yapılandırılmamış öğeleri içerir. Yapılandırılmamış öğeler; sıklıkla ihmal edilen ancak hasta üzerinde önemli etkileri olan hastalar, çalışanlar ve ziyaretçiler arasındaki karmaşık ilişkileri kapsar. İdeal bir ortam iyileşmeyi kolaylaştıran bir atmosfere sahiptir (Karadağ ve ark., 2017).

Hemşirelik

Peplau'ya göre hemşirelik, toplumdaki bireylerin sağlıklı olması için yardım eden; diğerleri ile birlikte işbirliği içinde olabilmesini sağlayan anlamlı, terapötik bir süreçtir. Hemşirelik hasta ya da sağlık hizmetlerine gereksinim duyan bir bireyle bu gereksinime cevap vermek için uygun donanımına sahip olan hemşire arasındaki insan ilişkisidir (Karadağ ve ark., 2017; Aktaş, 2022).

Kuramda Yer Alan Temel Kavramlar

Peplau, hemşire kendi davranışlarının farkında olursa başkalarının davranışları da anlamlandırılabilir inancı ile 'psikodinamik hemşirelik' ve 'hasta-hemşire ilişkisi' üzerinde durulmuştur (Karadağ ve ark., 2017).

Psikodinamik Hemşirelik

Peplau psikodinamik hemşireliği, sağlık hizmetlerine ihtiyaç duyan bir birey ile bu özel ihtiyacı fark edip yanıt vermek için eğitilmiş hemşire arasındaki insan ilişkisi olarak tanımlamakta olup bebeklik ve çocuklukta bağlanmaların ve ikilemlerin, gelecekte başa çıkma stratejilerinin doğru tahmin edilmesi için kişilik için bir temel oluşturduğunu savunur. Danışanın fikirleri, duyguları ve deneyimleri bu ilişkinin odak noktasıdır (Olufunke ve Oluwakorede, 2016; Aktaş, 2022).

Hemşire-Hasta İlişkisi

Hasta ve hemşire arasındaki olan bu ilişki hemşireliğin odak noktasıdır. Peplau'ya göre bu ilişki dört öğeden oluşmaktadır. Bunlar 'hasta, hemşire, profesyonel bir uzman olarak hemşire ve uzman ihtiyaç duyulan hastanın sorunu' dur. Peplau kuramındaki aşamaları, hemşirelik sürecindeki aşamalardan ayrı tutarak özellikleri açıklar ve hemşirelerin bazen bu aşamalardan yalnızca bir ya da ikisini deneyimleyeceğini belirtir (Karadağ ve ark., 2017; Atabey, 2023). Peplau, hemşire-hasta ilişkisinin aşamasında hemşirenin 6 farklı rolü olduğu belirtmiştir (Erken, 2008). Bunlar;

Yabancı Rolü: Başlangıçta, hasta ve hemşire iki yabancı rolündedir. Önemli olan hastaya önyargı ile yaklaşmamak, onu olduğu gibi kabul etmektir. Hemşire, hastanın duygu ve davranışlarını anlamaya çalışır (Karadağ ve ark., 2017; Mersin, 2016; Olufunke ve Oluwakorede, 2016).

Kaynak Kişi Rolü: Hemşire sorun ya da duruma açıklık getirmeye çalışır; hastayı bilgilendirir; tedavi ve bakım planlarını açıklar; hastaya en iyi danışmanlığı ve eğitimi nasıl yapabileceğine karar verir (Karadağ ve ark., 2017; Mersin, 2016; Olufunke ve Oluwakorede, 2016).

Eğitici Rolü: Bu rol, tüm diğer rollerin bir karışımıdır. Bir gereksinim ya da ilgiye bağlı olarak bilgi vermektir. İki aşamada gerçekleşebilir; hastaya nasıl yapılacağını öğretilmesi ya da hastanın deneyim yaşadıkça, kendisinin öğrenmesidir (Karadağ ve ark., 2017; Mersin, 2016; Olufunke ve Oluwakorede, 2016).

Liderlik Rolü: Bu ilişkilerin, demokratik boyutunu içerir. Hemşire hastaya, iş birliği ve aktif katılım yolu ile görevlerini yerine getirmesine ve beklentilerini gidermesine yardım eder (Karadağ ve ark., 2017; Mersin, 2016; Olufunke ve Oluwakorede, 2016).

Vekil Rolü: Hasta, hemşireye vekil rolünü atfeder. Hemşirenin tutum ve davranışları önemlidir. Hasta ile kendisi arasındaki eşitliği anlamasına yardım eder. Ayrıca ikisi arasındaki rol farklılığını fark etmesi sağlar. Yine bu rolde hasta ve hemşire birbirlerine bağımlı mı, bağımsız mı olduklarını ya da içsel bir bağımlılık mı geliştirdiklerini daha iyi anlarlar. Hemşire hastanın nasıl hissetmesi gerektiği ile ilgili fikirleri hastaya kabul ettirmek için onu zorlamaz. Bu yaklaşımda profesyonel kabul ve ilgi vardır. Hastanın otonomisi artırılmaya çalışılır (Karadağ ve ark., 2017; Velioğlu, 2012; Mersin, 2016; Olufunke ve Oluwakorede, 2016).

Danışman Rolü: Peplau bu rolün özellikle psikiyatri hemşireliğinde çok önemli olduğuna inanır. Hasta-hemşire ilişkilerinde teknik yolları kullanmadaki amaç, hastanın o anda kendisine ne olup bittiğini hatırlaması ve anlamasına yardım eder. Hemşire profesyonel rolünü, bu rolleri gerektiği zaman ve yerde kullanarak yerine getirir. Gözlem ve dinleme ile toplanan verilerin değerlendirilmesinden daha önemlidir. Hastalara karşı yönlendirici ya da yargılayıcı olmadan hasta ile teröpatik bir etkileşime girilmelidir (Karadağ ve ark., 2017; Velioğlu, 2012; Mersin, 2016; Olufunke ve Oluwakorede, 2016).

HEMŞİRELİK SÜRECİ VE PEPLAU'NUN KİŞİLERARASI İLİŞKİLER KURAMI

Peplau'nun kuramında hemşirelik sürecinden açıkça söz edilmemekle birlikte hemşirelik süreci olarak bilinen çeşitli aşamalar; inceleme,

tutarlılık ve karşılaştırma adına tanımlanabilir (Karadağ ve ark., 2017).

Oryantasyon- Tanılama

Hasta ve/ veya ailesi hissettikleri bir gereksinim nedeniyle profesyonel bir yardım aramaktadır. Hem hemşire hem de hasta bu aşamada hastanın yaşamakta olduğu zorluğun ne olduğunu öğrenir. Bu karşılıklı güven geliştirir. Oryantasyon aşaması, sorunların tanımlanabilmesi için verilerin toplandığı aşamadır. Oryantasyon aşaması çok hızlı tanımlanabilir ya da uzun bir zaman alabilir, süre durumun ne olduğuna göre değişir (Karadağ ve ark., 2017; Marchese, 2006).

Hemşirenin durumu analiz ederken hasta ve ailesiyle işbirliği içinde çalışması, hem hemşirenin hem de hasta ve ailesinin var olan sorununu iyi tespit etmesinde son derece önemlidir. Hastayla ilgili daha ayrıntılı bilgi almak için ailesiyle iletişime geçildiğinde yaşanan durumla ilgili daha sorun çözücü sonuçlar edinilebilir (D'Antonio ve ark., 2014). Hastada varolan problemin kaynağı öğrenilebilir. Böylece hemşire ve hasta sorunu tanımlamış olur. Sonrasında aile ve hastayla bu sorun üzerine konuşulup açıklığa kavuşturulur. Böylece oryantasyon aşamasında karşılıklı olarak sorun açıklandığı ve tanımlandığı için hasta birikmiş olan enerjisini, karşılanmayan gereksinimlerin anksiyetesinin yerine varolan sorunla daha yapıcı başetmeye yönlendirebilir. Bu süreçten sonra hasta ve ailesi hemşireyle konuşarak nasıl bir yardım alması gerektiğine karar verir. Oryantasyon aşaması; hem hastanın hem de hemşirenin tutumlarından doğrudan etkilenir. Bu nedenle ilişkinin başlangıcı olan oryantasyon aşamasında hemşire hastaya gösterdiği tepkilerin farkında olmalıdır. Hemşire ve hastanın birbirlerine karşı olan tepkileri; kültür, din, ırk, eğitim düzeyi, geçmiş deneyimleri ve beklentilerinden etkilenir. Hemşirelikte terapötik etkileşim hem hasta hem de hemşire için aynı derecede öneme sahiptir (Karadağ ve ark., 2017; Thomas, Samuels, Norcini-Pala ve Gigliotti, 2017; Velioğlu, 2012).

Tanımlama-Planlama

Hasta hemşireyi kendine yardım edecek biri olarak kabul eder. Bu aşama bir çeşit planlama ve amaç oluşturma aşamasıdır. Hemşire hastaya duygularını açıklama olanağı verir. Hasta duygularını hemşire ile paylaşır ve dayanışma içine girer. Hastayı doğru anlamak ve ne yaşadığını doğru belirleyebilmek için

yardımlaşma ve işbirliği oldukça önemlidir. Bu aşamada hasta ile hemşirenin birbirinden olan beklentileri açıklık kazanır. Her hasta bu aşamaya farklı tepkiler gösterebilir. Bu nedenle hemşire ve hasta arasındaki ilişkinin, bağımlı, yarı bağımlı ya da bağımsız olması durumunda ilişki değişebilmektedir (Karadağ ve ark., 2017; Olga, 2000).

Tanımlama aşamasında her iki tarafında beklentileri daha karmaşıktır. Bu nedenle daha etkili bir terapötik ilişkiyi gerektirir. Bu aşamada birlikte çalışılırken hastada ait olma duygusu, sorunlarla başa çıkma ve sorunla baş edebilme durumu gelişmeye başladığı için çaresizlik ve umutsuzluk duyguları azalır (Karadağ ve ark., 2017).

Yararlanma –Uygulama

Hastanın ulaşılabilir tüm hizmetlerden yararlanabildiği esas aşama budur (Karadağ ve ark., 2017). Peplau bu aşamada hasta-hemşire ilişkilerinde iki önemli faktör üzerinde durur. Birincisi, bireyin bir sağlık sorunu olduğunu hissetmesi ve kabul etmesi; Peplau buna “hissedilen gereksinim” olarak ifade eder. İkincisi ise bireyin profesyonel yardım arayışında olmasıdır (Karadağ ve ark., 2017). Bu ilişki kabul, ilgi ve güven içeren tutumla devam ettirilmelidir. Hemşireler hastanın duygu ve düşüncelerini ifade etmesine fırsat tanıyarak onu cesaretlendirmelidir. Cesareti artan hasta öz bakıma katılma konusunda daha istekli olacaktır ve öz bakıma katılan hasta kendini daha yeterli hissedecek ve sağlığını geliştirmek için ilk adımı atacaktır. Bu aşamada bazı hastalar sağlıklı iken yapamadıkları kadar fazla istekte bulunabilirler. Bu davranışların hemşireler tarafından anlaşılması bazen zor olabilmektedir (Bilge ve Engin, 2016).

Bazı hastalar bağımlılıkları ya da bağımsızlıkları arasında gidip gelmektedir Böyle kesintili bir davranış tipi bağımlı-bağımsız olma çatışması tipi olarak düşünülebilir. Bu şekilde kararsızlık gösteren hastalarla karşılaşıldığında hemşire ikilem sorunundan çok davranışla ilgilenmelidir. Aynı zamanda hemşire açıklığa kavuşturma, dinleme, kabullenme ve açıklama gibi uygun iletişim yöntemlerini mutlaka kullanmalıdır (Velioğlu, 2012).

Çözülme-Değerlendirme

Peplau'nun kişilerarası sürecin son aşamasıdır. Bazen hemşire ve hasta için bu aşamanın tamamlanması çok zordur (Bilge ve ark., 2016;

Karadağ ve ark., 2017). Burada hastanın bağımsız olarak hareket edebilmesi ve tüm hasta-hemşire ilişkileri aşamasında ele alınan aktivitelerde başarılı olması gerekir. Başarısız bir çözümede diğer aşamalarda olduğu gibi hemşire ve hastada anksiyete artar (D'Antonio ve ark., 2014).

KURAMIN KULLANIM ALANLARI

Hemşirelik Eğitiminde Kullanılması

Hemşirelik eğitiminde kuramın önemini vurgulayan ilk kuramcıdır. Hem psikiyatri hemşireliğinin, hem de hemşirelikte yüksek lisans ve doktora programlarının gelişmesine katkı sağlamıştır. Psikiyatri hemşireliğinin öncüsü olarak bilinmektedir. 'Hemşirelikte Kişilerarası İlişkiler' kitabı mezun hemşirelere ve öğrencilere yönelik hazırlanmıştır. Onun modeli özellikle psikiyatri hemşireliğinde vurgulanması için 1950-1960'lı yıllar arasındaki kitaplara yansımıştır (Erken, 2008; Velioğlu, 2012).

Hemşirelik Uygulamalarında Kullanılması

Peplau'nun (1952) kuramı, eğitim çabaları ve hastalar için daha iyi sonuçlar elde etme isteği ile gelişmiştir. Onun teknikleri ve kuramı bugün hala uygulanmaktadır. Senn: Peplau'nun çalışması, zamanının önünde bir kadını tanıttı ve bugün kuramı, hemşirelerin hasta düzeyinde, bilgi bakımından zengin, uygulama bağlamında farkındalıklarını güçlendiren post modern hemşirelik etkilerine ayak uydurduğunu dile getirmektedir (Senn, 2013; D'Antonio ve ark.,2014).

Hastanelerde sıkça iletişim sorunlarının yaşandığı acil birimler özellikle Peplau'nun kuramını kullanmak açısından uygun yerlerdir. Çünkü acil hemşirelik hemşireler ve hastalar arasında ustaca ve dokunaklı bir iletişim gerektirir. Hemşireler ve acil durumdaki hastalar arasındaki etkileşimler kısa olabilir. Ancak hastalar için anlam ifade etmelidir. Acil hemşireler, travmatik yaralanmalar, psikiyatrik hastalıklar, madde kötüye kullanımı, kardiyopulmoner acil durumlar, pediatri ve obstetrik olmak üzere hemşirelik gibi birçok konuda çapraz eğitime tabi tutulurlar. Acil hemşirenin, empati, atılganlık ve aktif dinlemeyi kullanarak hastaları ve aileleriyle proaktif olarak iletişim kurması şarttır (Senn, 2013).

Bu kuramın kırsal hemşireliği, özellikle hemşire-hasta ilişkisi sürecinde yararlı olabilir ve daha fazla hemşirelik araştırması için temeller sağlayabilir. Bir hastayla terapötik bir ilişki için hemşirenin sorumluluğu, kalite sonuçlarının elde

edilmesinde esastır. Empati, hemşire-hasta ilişkileri, dinleme ve ilerletme davranışlarını yaygınlaştıran ortak temalara sahiptir. Kırsal hemşirelikle Peplau'nun (1952) kuramı arasındaki temel farklılardan biri, hemşirelik uygulamasında kabul edilmek ve yaygınlaştırılması için kırsal hemşireliğin çok daha fazla geliştirilmesi gerekmektedir (Senn, 2013).

Hemşirelik Araştırmalarında Kullanılması

Peplau'nun kuramı klinik uygulama çalışmasını ve temel hemşirelik bilgisinin gelişimini etkilemiştir ve bu durumda kuramın değerini, geçerliliğini göstermiştir. Başlangıçta hasta sorunlarını temel almış fakat sonrasında hastalar, aileler, gruplar ve toplumlar arasında daha geniş kitlelere ulaşmıştır (Karadağ ve ark., 2017; Velioğlu, 2012).

Marchese'nin (2006) yaptığı ürinerdiversiyonu yapılacak hastanın post ve preop öncesinde Peplau'nun kuramı kullanılarak uygun eğitim verilen hastayla yapılan bir çalışmada kuramın basamakları uygulandığında hasta-hemşire arasında uygun bir etkileşimin sürdüğü belirlenmiştir (Marchese, 2006). Zarae ve ark (2014) çalışmada koroner bypass olmuş hastaların Peplau kuramının anksiyete ve depresyon üzerine etkisinin değerlendirildiği 73 kişilik vaka-kontrol gruplu deneysel bir çalışmada kontrol grubunun aksine deney grubunda hastaların anksiyete ve depresyon görülmesi daha az yaşandığı anlamlı olarak saptanmıştır (Maghsoudi, Dashtebzorgi, Hghighizadeg ve Javadi, 2014). Küliğ Atabey'in (2023) tasarlanmış sia enstrümanı destekli kişilerarası ilişkiler temelli grup uygulamasının psikolojik iyi oluşa ve yaratıcılığa etkisinin değerlendirildiği bir çalışmada deney grubundakilerin psikolojik iyi oluşlarını olumlu yönde etkilediği ve yaratıcılığı artırdığı saptanmıştır (Atabey, 2023). Baysan Arabacı ve Taş'ın (2019) suça sürüklenen bir çocuk hastanın bakımında Peplau'nun kişilerarası ilişkiler modelinin kullanımının bakıma etkisinin değerlendirildiği bir olguda uzun bir tedavi ve bakım sürecinden sonra, kendi yaşamı üzerine sorumluluk alma kararlılığı ile taburcu olduğu bildirilmiştir (Arabacı ve Taş, 2019). Aktaş'ın (2022) çalışmada Peplau'nun Kişilerarası İlişkiler kuramı temelli kişilerarası ilişkiler-sosyal ritim terapisinin bipolar bozukluğu olan bireylerde depresyon ve mani bulgularını

azalttığı, biyolojik ritmi düzenlediği belirlenmiştir (Aktaş,2022).

KURAMIN GÜÇLÜ VE ZAYIF YÖNLERİ SINIRLILIKLARI

Güçlü Yönleri

Kuramı çevreyi gözlemleyerek geliştirmiştir. Kuram açık ve anlaşılabilir, temel kavramlar tanımlanmakta ve varsayımlar ifade edilmektedir. Hemşire/hasta işleyişinin 4 aşamada sunması mantıklıdır (Karadağ ve ark., 2017). Aşamalar arasındaki ilişkiler net bir biçimde ortaya koyulmuştur. Hemşireler hastaların uygun gelişimsel düzeylerine ilerlemelerine yardım ederler. Çünkü gelişim düzeylerine göre değerlendirme hastalara yaşamlarındaki sorunlarla yüzleşmelerine fırsat verir. Mantıksal yönü tümevarım sonuçları üzerine temellenmiştir. Fikirler özel ve uygulamalı gözlemlerden genele doğru gider. Bu kuram hastanın anksiyete, heyecan ve engellerin/hayal kırıklıklarını konuşmasına yardım eder. Kinik hemşireliğin aşamaları herhangi bir hemşire-hasta iletişimde kolaylıkla uygulanabilir. Hemşirelik hala hemşire-hasta ilişkisinin temelleri üzerinde kurulan bir süreçtir. Peplau'nun önerdiği gibi, iletişim ve görüşme becerileri temel hemşirelik araçları olma özelliği göstermektedir (Karadağ ve ark., 2017; Velioğlu, 2012).

Zayıf Yönleri

Hemşirelik uygulamasının temeli olarak vurgulanmasına rağmen sağlığın geliştirilmesi ve sürdürülmesi üzerine yeterince durmamıştır. Bu kuram özellikle bilinçsiz hastalarda, çocuk, çok yaşlı hastalarda kullanılması bakımından sınırlıdır. Çünkü bu tür hastalarda tek yanlı bir bakım söz konusudur (Karadağ ve ark., 2017).

Sınırlılıklar

Sağlığın geliştirilmesi ve sürdürülmesi üzerine daha az odaklanılmıştır. Bazı alanlarının genellenebilir hipotezler üretebilmek için daha da geliştirilmesi gereklidir. Hemşirelik araştırılmasında kullanılabilmesi için hipotezlerin test edilmesine odaklanılmalıdır. Bazı alanların hipotez üretecek kadar spesifik olmaması da sınırlılıkları arasındadır. Peplau'nun kuramını analiz ederken daha çok kavram geliştirme ve daha somut tanımlamaların yapılması gerekmektedir (Karadağ ve ark., 2017).

Kurama Yönelik Eleştiriler

Sadelik

Kuramın en büyük odağı hasta-hemşire arasındaki kişilerarası ilişkidir ve kolay anlaşılabilir. Temelde varsayımlar ve anahtar kavramlar üzerine odaklanmaktadır. Hemşirelik rolleri ve dört psikobiyojik deneyimi açıkça göstermektedir. Sullivan, Maslow ve Freud'un kuramlarından yararlanmıştır. Kişilerarası ilişkiler, hemşire ve hasta süreçleri birbirini anlaşılır bir biçimde kuram içinde takip etmektedir. Basit değerlendirme öğeleri bulunmaktadır (Karadağ ve ark., 2017; Velioğlu, 2012).

Genellenebilirlik

Klinik durumlar stresli olduğu zaman hemşirenin kuramın ilkelerini uygulayabileceğini ifade eder. Kuramın genellenebilmesindeki engel kişilerarası ilişkinin kurulması zorunluluğudur. Komadaki hastalarda, çocuk, çok yaşlı hastalarda kullanılması bakımından uygulanması zordur. Bu nedenle kuram tüm hastalara uygulanamaz ve genellenebilirlik kriterleri karşılamaz (Karadağ ve ark., 2017; Velioğlu, 2012).

Ampirik Kesinlik-Doğruluk

Kuram ve deneysel bilgiler arasındaki ilişki diğer bilimlerden kuramın geçerli kılınmasına ve doğrulanmasına izin verir. İşlemsel olarak kişilerarası ilişkiler sürecini hemşireliğin dört fazına ve hastanın bağımlılık durumuna göre sınıflamıştır. Davranış tanımları ise, etkileşim olgularına ilişkin tematik soyutlamaları, hemşirelik etkileşimlerin rehberlik etmesini ve sorunların teşhisini, sınıflandırarak hale getirerek davranışla kuram arasında ilişki kurar. İlave araştırma ve gelişmelerle kesinlik derecesi artacaktır (Karadağ ve ark., 2017; Velioğlu, 2012).

KADIN SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİNDE KURAMIN KULLANIMI

Peplau'ya göre hemşire-hasta ilişkisinin, iletişimsel veya dilsel bir karakteri vardır. Peplau, hemşire ile hasta arasındaki konuşmanın dostane, ev içi veya sosyal karakterlerden çok terapötik karakterini vurgulayarak, ilgili taraflar arasındaki ilişkinin doğasına işaret eder. Hemşire ve hasta, profesyonel bir şekilde birbirleriyle hastanın iyiliğini artırmaya yönelik ilişki kurar. Bu nedenle hasta ile kurulan ilişkilerde ve etkili iletişimi gerektiren durumlarda modelin kullanımı önerilmektedir (Akkoç ve ark., 2021).

Bu kısımda Peplau'nun kuramının kadınlara yönelik kullanıldığı çalışmalar tartışılacaktır.

Peplau'nun Kişilerarası İlişkiler Kuramı McNaughton'ın bir çalışmasında halk sağlığı hemşireleri tarafından ev ziyaretleri sırasında kullanılmıştır. Çalışmanın bulguları; 4- 10 ev ziyareti sonrasında, kadınların bilgi almak için sağlık bakım kaynaklarını daha çok kullandıklarını ve zamanla sağlıklı davranışlar benimsediklerini göstermiştir (McNaughton, 2005). Evans ve Bullock'un (2017) kırsal kesimdeki kadınların hamilelik döneminde desteklenmesine yönelik yapılan çalışmada sosyoekonomik düzeyi düşük olan kadınlarla telefon görüşmeleri yapılmış, anlamlı hemşirelik bakımı sağlanabileceği ve güvenli iletişimin geliştirilebileceği gösterilmiştir (Evans ve Bullock, 2017). Evans ve ark (2017) depresyon açısından yüksek riskli olan ve hizmete ulaşmakta zorlanan gebelerde kişilerarası ilişkiler kuramı çerçevesinde modellenen, hemşirelerin bir telefon desteği müdahalesiyle, yetersiz hizmet alan kadınlara destek sağlamanın etkili bir yol olabileceğini ve antepartum depresyonu tedavi etme veya telafi etme potansiyeline sahip olacağı belirlenmiştir (Evans, Deutsch, Drake ve Bullock, 2017).

O'Connor ve arkadaşlarının (2019) ABD'de yaptıkları bir çalışmada gebelik sırasında veya doğumdan sonraki 1 yıla kadar majör veya minör depresif bir dönem olan perinatal depresyonu önlemek için birinci basamakla ilgili müdahalelerin yararlarını ve zararları sistematik olarak incelemiş ve danışmanlık hizmetinin verilmesinin perinatal depresyonu önlemede etkili olabileceğini fakat sağlam bir kanıt sunmadığını ve araştırmaların artırılmasına gerektiğini vurgulamıştır (O'Connor, Senger, Henninger, Çöple ve Gaynes, 2019). Yapılan çalışma yakın zamanda yapılmış olsa bile bu çalışmanın da sonuçları göz önüne alındığında aslında kuramın yeterince çalışılmadığı ve daha çok çalışma yapılması gerektiğinin önemini ortaya koymaktadır.

Çalışkan ve Gürhan'ın (2019) majör depresyon tanılı kadın bir hastanın Peplau'nun kişilerarası ilişkiler kuramına göre hemşirelik bakımının etkisinin değerlendirildiği bir çalışmada kadın ve ailenin anksiyetesini azalttığı ve var olan problemlerin çözümünde faydalı olduğu ve teorinin kullanılabilirliği sonucuna ulaşılmıştır (Çalışkan ve Gürhan, 2019). Courey ve ark (2008) cinsel şiddete uğrayanlara etkin bir bakım

vermek için Peplau'nun kuramına göre iletişime geçilmiş ve bu sayede hastalarıyla iyi bir iletişim kurdukları ve daha problem çözücü bir yaklaşım sergiledikleri sonucuna varılmıştır (Courey ve ark., 2008).

Peplau'unun kuramı geçmişten günümüze incelendiğinde kaynakları sınırlı sayıda ve daha eski yıllara dayandığı görülmektedir. Bu bilgiler ışığında aslında kadın sağlığı hemşirelerinin en temelde bulunması gereken güvenilir ve etkili iletişimin sağlanmasında Peplau kuramına dayalı bir iletişimin başlatılması bakımında önemli bir yere sahiptir. Buna rağmen yeterince kullanılmadığı dikkat çekmektedir. Kuramın yeterince kullanılmamasında hemşirelerin hizmet sunumu esnasında fazla sayıda hasta baktıkları için kurama göre gerçekleşmesi gereken iletişim basamaklarını zaman sınırı nedeniyle uygulayamamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Öte yandan yeterince çalışılmamasının kuramın yeterince bilinmemesi nedeniyle bakıma yansımamış olabileceği de bir diğer çıkarımdır.

SONUÇ

Peplau; hemşirelik kültürüne değişik bir yönden bakan Nightingale'den sonra gelen ikinci kuramcı olarak görülmektedir. Bu yüzden onun çalışmalarının hemşirelik alanında öncülük özelliği vardır. Bu açıdan bakıldığında kuramın hastaya bakımı esnasında sıklıkla kullanılabileceği sonucu akla gelmektedir. Ancak literatürde incelendiğinde sonuç bu doğrultuda değildir. Peplau'nun Kişilerarası İlişkiler Kuramının kadın sağlığı alanında kullanılmasına yönelik çalışmalar sınırlı sayıdadır. Kuram her ne kadar psikiyatri hemşireliği alanında yoğun kullanılsa da, kadın sağlığı hemşireliğinde alanında yapılan çalışmalar da kadınların sağlığını olumlu yönde etkilediği sonucunu göstermektedir. Kadın sağlığı hemşireliğinde yeterince kullanılmamasının kuramın yeterince bilinmediğinden ve her bir kadına iletişim basamakları kurma esnasında yeterince zaman ayıramadıkları kanaatindeyiz. Kuramın hemşirelik ve ebelik lisans, lisansüstü eğitimine eklenmesi kuramın kavranmasında önemli bir yer olacağı düşünülmektedir. Hemşirelikte nitelikli bakımın sağlanması için temel iletişim tekniklerini kişilerarası ilişkiler kuramına dayandırarak uygulamanın sunulacak hizmetin kalitesine yansıtacağı yadsınamaz bir gerçektir. Bu nedenle kliniklerde kullanılmasının yaygınlaşmasına yönelik girişimlerin yapılması

ve literatüre katkısı artırmak amacıyla kadın sağlığının farklı alanlarını kapsayacak şekilde daha çok çalışma yapılması önerilmektedir.

Araştırmanın Etik Yönü/Ethics Committee Approval: Literatür incelemesi yapılmış olup, kullanılan literatür, kaynaklar bölümünde gösterilmiştir

Hakem/Peer-review: Dış hakem değerlendirmesi.

Yazar Katkısı/Author Contributions: Fikir /kavram: BI, SKY, EN; Tasarım.; BI, SKY; Danışmanlık: EN, BI, SKY; Analiz/Yorum: BI, EN; Kaynak tarama;EN, SKY; Makalenin Yazımı: : BI, SKY, EN; Eleştirel inceleme: EN, SKY, BI, Fon sağlama:BI,SKY

Çıkar çatışması/Conflict of interest: Araştırmacılar herhangi bir çıkar çatışması belirtmemişlerdir.

KAYNAKLAR

- Adams, L. (2017). Peplau's contributions to psychiatric and nursing knowledge. *J MentalHealthAddicNurs*, 1(27):10-18. DOI: 10.22374/jmhan.v1i1.3.
- Aktaş, Y. (2022) kişilerarası ilişkiler- sosyal ritm terapisinin bipolar bozukluğu olan bireylerde biyolojik ritm ve nöksler üzerine etkisi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Hemşireliği Doktora Tezi, İzmir.
- Akkoç, CP., Yıldırım, Y., ve Türeyen, A. (2021). Peplau'nun kişilerarası ilişkiler kuramı'nın yetişkin hasta eğitiminde kullanımı. *Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2):145-151. <https://doi.org/10.46413/boneyusbad.931682>.
- Atabey, KD. (2023). Tasarlanmış sia enstrümanı destekli kişilerarası ilişkiler temelli grup uygulamasının psikolojik iyi oluşa ve yaratıcılığa etkisi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, İzmir.
- Baysan, AL. ve Taş, G. (2019). Suça sürüklenen bir çocuk hastanın bakımında Peplau'nun Kişilerarası İlişkiler Modeli'nin kullanımının bakıma etkisi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*,

10(3):218-226. DOI: 10.14744/phd.2019.54366.

- Bilge, A., & Engin, E. (2016). "effectiveness of the solution focused therapy which is based on interpersonal relationship theory: retrospective investigation/ kişilerarası ilişkiler kurami temelli cozum odakli terapinin etkinligi: geriye dönük bir inceleme." *Anadolu Psikiyatri Dergi*, 17(4):261-269.
- Biol, L.(2013) . Hemşirelik Süreci (4. Baskı), İzmir: Bozyaka Matbaacılık.
- Courey, TJ., Martsolf, DS., Draucker, CB., & Strickland, KB. (2008). Hildegard Peplau's theory and the health care encounters of survivors of sexual violence. *Journal of the American Psychiatric Nurses Association*, 14(2): 136-143. doi: 10.1177/1078390308315613. PMID: 21665762; PMCID: PMC3163527.
- Crowe, M., Carlyle, D., &Farmer, R. (2018). Clinical formulation for mental health nursing practice. *J PsychiatrMentHealth Nurs*,15:800–807.
- Çalışkan, BB. ve Gürhan, N. (2019). majör depresyon tanılı bir olgunun peplau'nun kişilerarası ilişkiler teorisi doğrultusunda hemşirelik bakımı: olgu sunumu. *EGE HFD*, 35 (3):163-171.
- Çırlak, A. (2019). Hildegard e. peplau'nun kişilerarası ilişkiler kuramının klinik uyum sürecinde yeni mezun hemşire-rehber hemşire ilişkisine uyarlanması: bir özel hastane örneği. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 22(1): 71-77.
- D'Antonio, P., Beeber, L., Sills, G., & Naegle, M. (2014). The future in the past: Hildegard Peplau and interpersonal relations in nursing. *Nursing inquiry*, 21(4): 311-317. doi: 10.1111/nin.12056. Epub 2014 Jan 28. PMID: 24467803.
- Douglass, JL., Sowell, R., &Phillips, K. (2003). Using Peplau'sTheory to examine the psychosocial factor sassociated with HIV-Infectedwomen'sdifficulty in takingtheirmedications, *Journal of Theory Construction and Testing*,7(1):10–17.
- Erken, S.(2008). klinisyen hemşirelerle akademisyen hemşireler arasındaki iletişim örüntüsünün incelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Hastane Ve Sağlık Kuruluşları Yönetimi Programı Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Evans, EC., &Bullock, LF. (2017). Supporting ruralwomen during pregnancy: Baby BEEP Nurses. *MCN Am J Matern Child Nurs*,42(1):50-55. doi:

- 10.1097/NMC.0000000000000305. PMID: 27926600; PMCID: PMC5149408. Quarterly,26(1):31 -35. doi:10.1177/0894318412466744.
- Evans, EC., Deutsch, NL., Drake, E., & Bullock, L. (2017). Nurse-patient interaction as a treatment for antepartum depression: a mixed-methods analysis [Formula: seetext]. *J Am Psychiatr Nurses Assoc*, 23(5):347-359. doi: 10.1177/1078390317705449. Türk Dil Kurumu Sözlükleri (2023). <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi:30.06.2024)
- Karadağ, A., Çalışkan, N., & Göçmen Baykara, Z. (2017). Hemşirelik kuramları ve modelleri(1.baskı), İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık. Thomas, A., Samuels, W., Norcini-Pala, A., & Gigliotti, E. (2017). Peplau's theory of interpersonal relations: an alternate factor structure for patient experience data. *NursSci Q*,30(2):160-167. doi: 10.1177/0894318417693286
- Marchese, K.(2006). Using peplau's theory of interpersonal relations to guide the education of patients undergoing urinary diversion,26(5):1-9. PMID: 17078324. Veliöğlü, P.(2012). Hemşirelikte kavram ve kuramlar(1.Baskı), İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık.
- McNaughton, DB. (2005). A Naturalistic test of Peplau's Theory in home visiting. *Public Health Nursing*, 22(5):429-438. doi: 10.1111/j.0737-1209.2005.220508.x.
- McEwen, M., M Wills, E. (2019). Theoretical basis for nursing (5th Editio). Philadelphia: Wolters Kluwer.
- Mersin, S. (2016). Kişilik Gelişim kavramları. *Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliğinin Temelleri: Kanıta Dayalı Uygulama Bakım Kavramları içinde* (s.14-31), İstanbul: Akademisyen Tıp Kitabevi.
- O'Connor, E., Senger, CA., Henninger, ML., Coppola, E., & Gaynes, BN. (2019). Interventions to prevent perinatal depression: evidence report and systematic review for the US preventive services task force. *JAMA*,321(6):588-601. doi:10.1001/jama.2018.20865.
- Olga, M., & Hildegard, E. (2000). Peplau's leadership and achievements in the advance of psychiatric nursing: the right person in the right Time and Place. *J Am Psychiatr Nurses Assoc*, 16-24.
- Olufunke, OC., Oluwakorede, O. (2016). Peplau's theory of psychodynamic nursing and the nurse-patient interaction: a literature review. *South American Journal of Nursing Special Edition*, 1-13.
- Pehlivan, T., ve Güner, P. (2016). Kuramların psikiyatri hemşireliğinde Kullanımı. *Journal of Psychiatric Nursing*,7(2):100-104. Doi: 10.5505/phd.2016.46036.
- Pektekin, Ç. (2013) Hemşirelik kuramları ve bakım modelleri. *Hemşirelik Felsefesi*. İstanbul Tıp Kitabevi. İstanbul.
- Senn, J. (2013). Peplau's theory of interpersonal relations: application in emergency and rural nursing. *Nursing Science*